

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2009
5. volební období

419.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 51. schůze konané dne 16. dubna 2009

ke Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani /kód dokumentu 5892/09, KOM(2009) 39 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstka ministra životního prostředí Mgr. Aleše Kutáka, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Pavla Vanouška a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jozef Kochan v. r.
ověřovatel výboru

Pavel Vanoušek v. r.
zpravodaj výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru

DOKUMENT 5892/09

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani

KOM(2009) 39 v konečném znění, kód Rady 5892/09

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Radě EU:**
28. 1. 2009
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
4. 2. 2009
- **Datum projednání ve VEZ:**
5. 3. 2009 (1. kolo)
- **Procedura:**
Dokument nepodléhá hlasování v evropských institucích.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 5. 3. 2009, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 11. 3. 2009 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Sdělení není v rozporu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Prioritním tématem v oblasti ochrany klimatu je v současné době uzavření celosvětové a komplexní dohody o klimatu po roce 2012, která by měla být podepsána na konferenci OSN v Kodani v prosinci 2009. Proces vyjednávání, který má vést k uzavření této dohody, byl zahájen přijetím Akčního plánu z Bali v roce 2007. V prosinci 2008 se konala další konference v Poznani, od jejíhož uskutečnění došlo k posunu od rozhovorů k cílenému vyjednávání.

Dohoda z Kodaně má obsahovat konkrétní cíle a opatření pro snížení emisí skleníkových plynů. Dále má vytvořit základ pro udržitelný rozvoj prostřednictvím posílení schopnosti jednotlivých zemí přizpůsobit se klimatické změně a podnítit inovace a hospodářský růst, jakož i snížit chudobu a zpřístupnit udržitelné energetické služby.

Cílem EU v oblasti klimatu je omezit růst celosvětové průměrné teploty na méně než 2 °C ve srovnání s hodnotami před industrializací. Pro dosažení tohoto cíle je nezbytné snížit emise skleníkových plynů nejméně o 50 % do roku 2050 v porovnání s rokem 1990. EU se v rámci tzv. klimaticko-energetického legislativního balíčku¹ zavázala, že:

1. sníží emise skleníkových plynů nejméně o 20 % do roku 2020 ve srovnání s úrovní roku 1990, bez ohledu na postoj jiných států;
2. sníží emise skleníkových plynů do roku 2020 nejméně o 30 % ve srovnání s úrovní v roce 1990, v případě uzavření mezinárodní dohody, která zaváže ke snížení také jiné rozvinuté země a stanoví vhodná opatření pro rozvojové země.

Předkládané sdělení Evropské komise o cestě ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani popisuje tři základní výzvy, a to :

- cíle a opatření, jak pro rozvinuté, tak i pro rozvojové země;
- financování rozvoje nízkouhlíkového hospodářství a přizpůsobení;
- vybudování efektivního celosvětového trhu s uhlíkem.

- **Obsah a dopad:**

- A. Cíle a opatření**

Projednávané sdělení rozlišuje cíle a opatření určené pro rozvinuté a rozvojové země. Pro **rozvinuté země** by měla Kodaňská dohoda stanovit **absolutní závazky pro snížení emisí**. Jak bylo výše zmíněno, EU již vykonala potřebný krok k jejich snížení, a mohla by tak být příkladem pro ostatní země. Cíle EU snížit emise tak, aby se omezil růst celosvětové průměrné teploty na méně než 2 °C, by měly rozvinuté země dosáhnout na základě svých vnitrostátních opatření a současně za pomoci kreditů ze snížení emisí v rozvojových zemích. Podle Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPPC) a jeho

4. hodnotící zprávy² je potřebné pro dosažení tohoto cíle snížit emise o 25 – 40 % do roku 2020 a o 80 – 95 % do roku 2050. Referenčním rokem pro stanovení příspěvků v boji proti změně klimatu po roce 2012 by měl být rok 1990. Nová dohoda by se neměla vztahovat pouze na státy, jenž přistoupily ke Kjótskému protokolu, ale na všechny země, které jsou vyjmenovány v příloze I Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu³, na všechny členské země OECD⁴ a na všechny stávající členské státy EU, kandidátské a potenciální kandidátské země EU.

V budoucnosti bude mít změna klimatu nejhorší dopady zejména na **rozvojové země**, které nejčastěji trpí povodněmi, suchem a odlesňováním. Aby tyto země dosáhly splnění stanoveného cíle 2 °C, je potřebné, aby snížily do roku 2020 růst emisí o 15 – 30 % pod výchozí hodnotu, a to prostřednictvím vhodných opatření, mezi která patří zejména rychlé snížení emisí z odlesňování tropických oblastí. Tyto země (vyjma zemí nejméně rozvinutých) by se měly zavázat k přijetí **strategií rozvoje nízkouhlíkového hospodářství** nejpozději do roku 2011. Tyto strategie by měly stanovit cestu k omezení emisí na základě použití nejvhodnějších opatření pro danou zemi a potřebnou podporu k jejich uplatnění, jenž daná země nemůže sama pokrýt. Přístup k podpoře by měl být podmíněn ověřitelností a průkazností těchto strategií. Je důležité, aby navrhovaná opatření

¹ Návrh klimaticko-energetického legislativního balíčku byl výborem pro evropské záležitosti projednáván dne 3. dubna 2008 a bylo k němu přijato usnesením č. 230.

² 4. hodnotící zpráva Mezivládního panelu pro změnu klimatu je dostupná na : <http://www.ipcc.ch/ipccreports/ar4-syr.htm>.

³ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Rámcové úmluvy Organizace spojených národů č. 80/2005 Sb. m.s., dostupné také na: http://www.mzp.cz/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu.

⁴ http://www.oecd.org/countrieslist/0,3351,en_33873108_33844430_1_1_1_1_1,00.html

byla spojena s vhodnými podpůrnými mechanismy. K tomu má sloužit nový mechanismus pro usnadnění podpory zmírnění emisí. Tento mechanismus by měl sloužit také pro kontrolu dostatečnosti a reálnosti strategií jednotlivých států.

Samostatnou problematikou jsou emise z **mezinárodní letecké a námořní dopravy**, která je významným zdrojem emisí skleníkových plynů a do současné doby nebyla zahrnuta do mezinárodního rámce pro boj se změnou klimatu. Podle projednávaného sdělení by měla Kodaňská dohoda stanovit cíle pro snížení emisí skleníkových plynů v těchto odvětvích, a to pod úroveň roku 2005 do roku 2020 a výrazně pod úroveň roku 1990 do roku 2050. Pro řešení tohoto problému by měla být přijata celosvětová opatření, a proto je úlohou Mezinárodní organizace pro civilní letectví a Mezinárodní námořní organizace, aby usnadnily jejich vývoj a přijetí.

Předmětné sdělení upozorňuje také na možnost rychlého růstu emisí hydrofluorouhlovodíků (HFC), a to z důvodu zrychlení ukončení výroby a spotřeby hydrochlorofluorouhlovodíků (HCFC) podle Montrealského protokolu. Mnohé HFC jsou vysoce účinné skleníkové plyny, a proto by součástí Kodaňské dohody měla být také úmluva o snížení emisí z nich.

B. Financování rozvoje nízkouhlíkového hospodářství a přizpůsobení

K tomu, aby Kodaňská dohoda byla úspěšná, je potřeba zajistit její odpovídající finanční pokrytí, a to s velkým důrazem na efektivnost nákladů. Analýza Evropské komise dokládá, že efektivní celosvětový trh s uhlíkem může snížit náklady zemí za podmínky, že finance a investice budou navýšené, přeměřované a optimalizované. Mezi možné zdroje financování patří například soukromé a veřejné financování nebo využití grantů a půjček v rámci dvou- a mnohostranné spolupráce. Pozornost by měla být zaměřena na:

- financování snížení emisí: podle odhadů Společného výzkumného střediska dosáhnou celosvětové výdaje do roku 2020 výše v řádu 175 mld. €. Opatření rozvojových zemí mohou být financována z vnitrostátních zdrojů nebo z vnějších zdrojů, jako jsou například veřejné fondy nebo mezinárodní mechanismus plateb za CO₂;
- opatření na přizpůsobení se změně klimatu a jejich financování. Rámec těchto opatření by měl být stanoven Kodaňskou dohodou a měl by obsahovat tyto prvky: potřebu všech přizpůsobit se (podpora by měla být poskytnuta nejzranitelnějším a nejchudším zemím), závazek začleňovat přizpůsobení do vnitrostátních strategií (platí pro rozvinuté i rozvojové země) a lepší nástroje pro vymezení a uplatňování strategií přizpůsobení (vytvoření metodik a technologií pro přizpůsobení, budování kapacit atd.). Náklady na budování kapacit a provádění některých prioritních opatření by mohl pokrýt v současné době již existující fond pro přizpůsobení;
- celosvětovou podporu financování výzkumu, technologického rozvoje a demonstrací nízkouhlíkového hospodářství a technologií. Cílem je, aby byl výzkum, vývoj a demonstrace v oblasti energetiky do roku 2012 zdvojnásoben a do roku 2020 zčtyřnásoben ve srovnání se současnou úrovní za účelem přechodu k nízkouhlíkovým technologiím a obnovitelným zdrojům energie. V této oblasti EU již uplatňuje tzv. plán SET⁵;
- inovativní mezinárodní zdroje financování. V současné době existují dvě možnosti jejich vytvoření, a to stanovení ročního finančního závazku rozvinutých zemí (schéma plateb by bylo založeno na kombinaci principu „znečišťovatel platí“

⁵ Evropský strategický plán pro energetické technologie.

a schopnosti státu platit) a možnost „odložení stranou“ určitého množství emisí, které by pak byly nabízeny v rámci mezinárodní dražby vládám.

C. Vybudování efektivního celosvětového trhu s uhlíkem

Nejslibnějším nástrojem pro snížení emisí skleníkových plynů jsou vnitrostátní obchodní systémy, které stanovují emisní stropy zejména pro odvětví, v nichž působí velcí producenti emisí. Z hlediska efektivnosti by bylo nejlepší tyto vnitrostátní trhy s uhlíkem propojit, a vytvořit tak celosvětový trh. Kodaňská dohoda může vznik tohoto trhu podpořit, a to stanovením vnitrostátních i celosvětových cílů. V rámci EU již funguje systém EU ETS, který stanovuje emisní stropy pro jednotlivé členské státy. Současně by EU měla podpořit vznik trhu s uhlíkem do roku 2015 v rámci zemí OECD, jenž by se mohl do roku 2020 rozšířit o vyspělejší rozvojové země. Aktivní spolupráce by měla být navázána také s USA. Podobné aktivity by měly být postupně zahájeny s dalšími rozvinutými nebo rozvojovými zeměmi.

Mechanismus čistého rozvoje⁶, který funguje na základě Kjótského protokolu, by měl být v Kodaňské dohodě reformován tak, aby poskytoval kredity pouze za projekty, které vedou ke skutečnému dalšímu snížení emisí a přesahují nízkonákladové možnosti. Tento mechanismus by měl být podle Evropské komise postupně nahrazen odvětvovými přístupy a systémy obchodování.

Kodaňská dohoda by měla být pravidelně revidována a měla by zahrnovat také požadavek na komplexní přezkum celkového pokroku a přiměřenosti závazků a opatření v roce 2016.

Stanovisko vlády ČR:

Vláda ČR podporuje uzavření celosvětové dohody, která by měla stanovit závazky při ochraně klimatu po roce 2012 v souladu s celkovým závazkem EU o maximálním růstu průměrné teploty o 2 °C.

• Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:

Ke Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani již byly přijaty závěry Rady, a to dne 2. března 2009 na zasedání Rady Evropské unie pro otázky životního prostředí.

Evropská rada přijala na svém zasedání, které se konalo dne 19. a 20. března 2009, závěry⁷, jejichž část se týká také problematiky změny klimatu. V nich se vyjádřila, že EU je i nadále odhodlána hrát v prosinci roku 2009 v Kodani vůdčí úlohu, pokud jde

o dosažení celosvětové a komplexní dohody o klimatu, jejímž prostřednictvím má být omezeno globální oteplování na méně než 2 °C. Dále zdůraznila význam vytvoření celosvětového trhu s uhlíkem, včetně reformovaného mechanismu čistého rozvoje, a potřebu podrobněji posoudit mezinárodní mechanismy financování.

⁶ Mechanismus čistého rozvoje v současné době funguje na principu projektů a kompenzací, v rámci kterých mohou rozvojové země prodávat kredity ze snížení emisí, které jsou výsledkem konkrétního projektu.

⁷ Závěry ze zasedání Evropské rady ze dne 19. a 20. března 2009:

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/NewsWord/CS/ec/106811.doc>

V Evropském parlamentu bylo sdělení přiděleno Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin a jeho projednávání se připravuje.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani a rámcovou pozici vlády k tomuto dokumentu;
2. **ž á d á v l á d u** , aby ho informovala o dalším průběhu projednávání této problematiky na evropské úrovni.

Jozef Kochan v. r.
ověřovatel výboru

Pavel Vanoušek v. r.
zpravodaj výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru